

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

D[omi]nica. i. q[ua]dragesime. Sermo. i.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

agones iustorum et dolens eos amplius lucra
n' auget eorum certamina: quod et in abraam fecit.
Ultimum certamen tentatione filii p'pones.
Cum autem exclamassent discipuli: statim lo-
cutus est dei. Confidite/ego sum nolite timere.
Spiritaliter adest penitentibus corde et tristis
postea quod territi fuerit. Ps. Cum ipso sum in
tribulatione. Unde ascendit ad eos in nauim.

Tertio considerandum est quod sit fructuosa christi
praesentia. Quia cum ascendisset in nauim: cessa-
uit ventus et cetera. Beda. In quocumque corde adest
per gratiam sui amoris: mox vniuersa viciozorum:
et aduersarij mundi: siue spirituum malignorum
comperta bella conquiescunt. Ingresso autem
domino in nauim applicuerunt in terram genезareth.
Theophilus. Si voluerim christum in nauim
culam nostram suscipere. In cordibus nostris habita-
re: statim inueniemur in terra ad quam revo-
lumus. In celo. Rabanus. Genезareth iterum
praefatus ortus praecipuum est. Ampla nobis tribu-
etur tranquillitas quam paradisi dabit heredi-
tas ac praesentis stolae iocunditas. Percurren-
tes autem regiones illas: attulerunt in graba-
tis eos qui male habebant et quiescunt. In
his signat spiritualis sanatio penitentis. Hiero-
nimo. autem dicitur: et quoties tangebatur illi sal. sic.
et dicitur: implebitur quoniam fugiet omnis dolor et ge-
mitus. Exemplum igitur sumamus in illo populo
genезareth et muliere emorzoissa quam tamen duo-
te ad dominum accessit. Chrysostomus. Non solum sim-
bria aut vestimentum christi habemus: sed et cor-
pus eius et comedamus. Si ergo quod simbria vel
stumenti eius tetigerunt: totam acceperunt salutem:
multo magis quod totum ipsum digne sumunt.

Pro tertio ar. Audistis et cetera. Caute ne
poterit diabolum quod christum socium et praesentem
habeat: cum sit christi praesentia tamen necessaria.
Lex dicit. Qui pro socio. In cum duobus. S. j. Ne-
mo habet socium diabolum nisi propria electione
et voluntate. sicut patet. xv. q. j. Non est. No-
tate: quod stultus est qui se potius associaret
malivolo viro quam benigno praecipui: cum vellet
eum ditare et honorare. Aut qui poterit
se ponere in nauim alicuius stulti et maligni:
quod cum: aut iaceret in mari: aut traderet eum
in manus inimici quam in nauim prudentissimi
nautae. Expone et applica notando illud Ec-
clesiastica. ij. Qui amat periculum peribit
in illo.

Quinta. j. quadragesima. Sermo. j.

Ecce ascendi

mus et cetera. Hortamur vos ne in
vacuum gratiam dei recipiatis. ij.
Cor. vj. In vacuum esset recepta gratia nisi
ascenderem et cetera. Possumus autem exponere illam
lam autoritate apostoli de triplici gratia. videlicet De
gratia specialis voluntatis. s. ad legem christianam.
De gratia sacramentali remissionis quam s. recipi-
mus in sacramento penitentiae. De gratia quadragesima
malis obscuracionis. Propter primum dicit
in epistola Remini dantes vllam offensionem ut
non vituperet ministerium nostrum sed in omni-
bus exhibeamus nosmetipsos sicut dei ministros.
Propter secundum dicit. In multa patientia
in tribulatione in necessitate in angustijs in
plagis in carceribus in seditionibus. perseuerando
scilicet in penitentia. Propter
tertium dicit. In laboribus in vigilijs in ieiunijis
In castitate in scientia in longanimitate in spiritu
sancto. Hec enim debet esse nostra exercitatio in
tempore quadragesimali.

Salutatio. Ecce et cetera.

Primum ar. An praesentia sit prima virtus
et cetera. Primum actus est vivere: sed iustus
ex fide vivit et charitate: quod non ex praesentia.
Contra. Primum est declinare a malo quam fa-
cere bonum. Rüdert Bonauentura. in. iij. di. xij.
Primum dicitur dupliciter. Vel secundum substantiam: vel
secundum usum. Primum modo omnes sunt simul. Sec-
undo modo dicendum est. Aut secundum imaginatio-
nis informationem. et sic fides est prima. Aut
secundum regressum et reparationem. et sic actus penitentiae
est primum quod immediatus est. Sicut etiam gra-
tia per naturam expellit culpam quam habilitat ad
bonum opus. Cum autem dicitur quod primum actus
est. Dicendum quod viuificare primum est quam vivere:
et cetera. Unde etsi fides et charitas faciunt vivere:
penitentia tamen est viuificare. Hec Bonauentura.

Pro sum. Primum est animam purgare a vitio
quam ornare virtutibus. Dicitur. vindocine.
in Tob. Spinis et tribulis purgare noua
lia debet. Qui ferit: ut semen fructificare
queat. Per spinas et tribulos intellige vitia
qua primo refecanda sunt. Unde et dicit
Aristoteles. ij. ethicorum. quod oportet virtutem adeptum
res primum a magis contrario recedere. Re-
cessus autem a peccato fit per penitentiam. Id quod
dicitur. An penitentia et cetera. Dicitur. xv. s. Et
qua conclude quod ante omnia peccatoribus neces-

Dñica. I. Quadragesime

faría est pnia. Qm̄ sicut dicitur Eccl. ij. Si pe-
nitentiã nõ egerim⁹ incidem⁹ in man⁹ dei
viuent⁹. Audite o miseri pctores zc. Nec
põr esse excusatio de non penitẽdo ppter pe-
nitentiẽ difficultatem qm̄ facile ẽ penitere
cũ sit actus voluntari⁹. Nam sicut declarat
Seco. i. iij. di. xiiij. Penitentiã ẽ pprie act⁹ di-
scipline vñ nolitiõis seu detestatiõis pcti. ita
q̄ nolle peccasse seu vellet non peccasse/ vel
odire seu detestari pctm̄: est penitere. et qm̄
tum ad id qd̄ est pncipale in pnia. Sic au-
tem dicit Aug. Nihil est tam in pñate volũ-
tatis q̄ ppria voluntas. Ad hoc videlz q̄
Aug⁹ ait lib. de libero arbitrio de pharao-
nez nabuchodonosor. Quãuis aut̄ facilis
sit act⁹ penitendi ex se: tñ ex pte sensualita-
tis z ppter diaboli tentationes: veniunt im-
pedimenta multa cũ q̄s pponit aut̄ incipit
penitere. Aug⁹. Quotidianis discim⁹ ex-
periment⁹ illos q̄ conuerti delibãt: acri⁹
us tentari a p̄cupiscẽtia carnis: z eos gra-
uius in operib⁹ luti/ later⁹/ z palear⁹ pmi q̄
egyptũ egredi z pharaonẽ fugere molium-
tur. et Job. xl. Stringit caudã suã q̄li ce-
drum. Ubi Greg. Lum vel hemorh a coz⁹
de expellit: acriores tentationũ aculeos i-
figere molit⁹: z et⁹ tentationis conflictus
mens ab eo impugnata sentit. q̄s pri⁹ pos-
sessa nescibat. Propter qd̄ in hac pma
dñica. xl. legitur euangeliũ de victoriosa pu-
gna ch̄i z diaboli vt penitentes animen-
tur ad pugna: ex hoc pmoniti q̄ q̄ peniten-
tiam aggrediunt impugnant a diabolo: s̄
si viriliter resistunt p̄solationẽ a bonis an-
gelis recipiunt. Figura Dat. iij. i euã-
ge. Lum dñs intrasset desertũ z ieiunass̄
accessit tentator: q̄ tñ deuict⁹ z p̄fuso/ ac-
cesserunt angeli zc. congaudẽtes ei. Sp̄i-
ritualit̄ Intransi desertũ pnie accedit dia-
bolus zc. s̄ tandẽ p̄solationẽ recipit. Ber-
nard⁹. Tentationib⁹ superat⁹/ z tentato-
re fugato: accesserunt angeli z m̄strabant
ei. Et tu q̄s h̄re vis ministeriũ angelorũ:
fuge p̄solatiões seculi/ et tentationib⁹ resi-
ste diaboli.

Secundus ar. In euangelio qd̄ scribitur
Dat. iij. Notande sunt due p̄sidera-
tiones docentes qd̄ faciendũ sit vt ascẽda-
mus zc. Prima ẽ virtuose dispositiõis.
Secda est victoriose concertatiõis In h̄
Emone dicendũ de pma. Ubi p̄siderandũ

quiter disponi debeat⁹ ad pugna z tenta-
tiones qd̄ dñs in seipso dignat⁹ ẽ odire.
Et notat hec expositio i euãgelio: cũ dicitur
Ductus ẽ iesus in desertũ zc. vsq; esurq;.
Ubi tria sunt p̄templanda.

Primũ ẽ solitudinis aggressio

Secm̄ ẽ aggressiõis intentio.

Tertiũ est intentionis p̄paratio.

Primũ zc. Quia duct⁹ est iesus a sp̄sant⁹
cro/ cui⁹ organũ erat hũanitas ch̄i in des-
sertũ. qd̄. i. est inter hierlm̄ z hiericho vbi
incidit qdam hõ in latrones. vt dicitur Luc. x.
In h̄ ergo docuit nos intrare desertũ. qd̄
.i. est inter hierlm̄ z hiericho pnie vt vinca-
mus diaboli. Nam ipse dicit. Ioan. xij. Exem-
plum dedi vob⁹ zc. Conuenient̄ aut̄ p de-
sertũ sigtur pnia. Tum ppter asperitatem/
qz pnia d̄ esse aspera. Hec est em̄ artayia
q̄ ducit ad vitã Dat. vij. Tum ppter be-
stiaz crudelitãtẽ. Quia cũ q̄s aggredit⁹ pe-
nitentiã. tunc crudeliores tẽtationes pati-
tur vt s̄ dictũ est. Tum ppter habitantiũ
pauicitãtẽ. Nam sic in deserto: sic in penite-
tia pauci manẽt. Hier. vij. Nullus ẽ qui
pniam agat sup pctõ suo. Secm̄ est ag-
gressiõis intentio. vt vicz tentaret a diabo-
lo. Fuit q̄ voluntate pugna di p qd̄ insinu-
at q̄ aggrediens desertũ pnie fort⁹ amari
debz ad pugnam. Jo dicitur Eccl. ij. Fili acce-
dens ad seruitutẽ dei: sta i iusticiã timo-
re Et p̄para animã tuã ad tentationẽ. i. ad
resistendũ tentationi. Voluit aut̄ dñs ten-
tari vt exẽplo suo instrueret q̄litẽs vincere
debeant⁹ diaboli. vt ait Aug⁹. Item sim-
Chryf. Ut nemo turbet a tentationib⁹ p̄-
ter voluntatẽ irruentib⁹. Quia em̄ ch̄i⁹
postq̄ baptizat⁹ est: z a p̄re filius appella-
tus/ z sp̄sant⁹ sup eũ in columbe specie
mansit postq̄ celũ sibi apertũ est: z postq̄
ieiunauit tentat⁹ est. Jo nõ debz diffidere
aliq̄s si tentat. Non em̄ ppter hoc min⁹ ẽ
a pctõ mundat⁹/ nec minus dei filiatione
dign⁹/ nec min⁹ sp̄sant⁹ plenus/ nec mi-
nus celo dignus/ nec minus i sua pnia dõ
acceptus. Non em̄ p̄r hõ esse sine tentati-
õib⁹. Job. vij. Dilitia ẽ vita hois super
terrã. Tertiũ est tẽtatiõis p̄paratio ad
expugnandũ vicz inimicũ. Hec aut̄ p̄para-
tio notat ibi. Et cũ ieiunasset. xl. dieb⁹ zc.
Chryf. Ut discas qm̄ magnũ bonũ est ieiun-
niũ z quiter aduersus diaboli scutu ẽ mari

ms. In hoc s̄ nos docuit qm̄ si volumus diabolu vincere ieiunare intendere oportet Amb. H̄is p̄ tua salute fame sustinet et tu p̄ petis tuis ieiunare formidas. Est tñ ieiunū mltū necessariū : p̄ diabolo vt s̄ dicitur superando et p̄ pctō repellendo. In si gura hui⁹ iofaphat post ieiunū victoriz habuit. ij. Para. xx. Et iudith valde abstinentē castissima holofernē deuicit. vt h̄z iudith. ij. Propterea d̄z Barc. ix. Hoc genus demonioꝝ in nullo pot̄ exire nisi oꝝone et ieiunio. **E**xemplū habem⁹ de niniuitis q̄ p̄ ieiunū veniā meruerunt. Et p̄cipue notandū est exemplū dñi q̄ añ voluit ieiunare q̄ diabolu superare. Hugo d̄ sācto **V**ic. Parca vita occidit vicia.

Tertius ar. Aud. zc. Notate maius ē periculū supari a diabolo q̄ a q̄pa/ li inimico. Dicunt em̄ iura qm̄ vbi maius piculum p̄rit cauti⁹ et diligenti⁹ est agēdū. In autentica apud eloq̄ntissimū. L. d̄ fi. instr. et. vij. q. ij. c. vi. Sic aut̄ d̄z. xij. dis. Quiescam⁹. Circa maiora mai⁹ piculum p̄rit. Aud. Si miles aliq̄s h̄ret certā diē p̄ duello: nōne cū omni diligētia se dispo/ neret zc: **A**plica qm̄ maius ē piculum aie q̄ corpus. Ido disponat se vniq̄sq̄ sic vt vicere possit. Qd̄ certe nō fieri p̄ sine abstinentia et ieiunio. **U**n̄ in p̄fatione d̄z. Qui corporali ieiunio vicia cōprimis.

Post meridiē. Sermo.

Ecce ascendi

Emus zc. Ecce nūc tps acceptabile/ Ecce nūc dies salutis zc. ij. Co. vj. Ecce in quā tps acceptabile: vt disponam⁹ ascendere zc. Nūc in quā. i. tpe leḡs gre plus q̄ in veteri test. Ido n̄ sc̄vt dic̄ paulus debent⁹ viuere in charitate nō ficta in s̄bo p̄ritatis. Nūc zc. i. tpe p̄ntis miserie et nō post mortē. Nā vt dic̄ Greg. **D**iscōdie tps nō est sed iusticie tps post erit. Nunc p̄terea. i. tpe q̄drages: malis obfuantie pl⁹ p̄alto tpe. **U**n̄ canit ecclia Paradisi portas aperuit nobis ieiunij tps suscipiamus illud orantes et deprecantes vt i die resurrectiois cum dño gloriemur.

Saluatio **E**cce zc.

Primus ar. An sit possibile pctōrem deo recōmendari p̄ p̄niam: **N**on. **D**eī offensa ē infinita. **C**ōtra. **A**bul in iū gū boi qd̄ sit impossibile sibi s̄ hoc et in iū gū vt deo reconciliet se p̄ p̄niam. **A**ct. ij. Penitenti et iugitimi vt deleant v̄za delicta. **R**ūder **B**on. in. iij. di. xv. **M**odus ē dicēdi s̄z p̄babil⁹. **D**e oī eo qd̄ sit i peccato nō sit deo satisfactio neq̄ hoc de⁹ exi/ git. **Q**uia h̄ est impossibile q̄ aliqd̄ p̄donet p̄ misericōdia: et de aliq̄ requat satisfactio nē p̄ iusticia: vt sibi concurrat misericōdia et veri/ tas. **U**n̄ in pctō duo sunt. s̄ offensa dei q̄ ē infinita et p̄ illa nō fit satisfactio sed dei m̄ sericordia remittit. **A**liud ē libido de ordi/ nata q̄ finita est et p̄ illa p̄ iusticia deus exi/ git penā condignā: et q̄ntū ad h̄ possibile ē deo satisfacere. **A**lius est mod⁹ dicēdi s̄z tis rōnabilis. **S**i diuina misericōdia relinq̄t offensā nō tñ sic oīno q̄n exigit satisfactio nē p̄ iusticia: sed qz hō nō p̄p̄ tanta offē/ sa satisfacere. **I**do dedit deus mediatorē q̄ satisfaciat. **I**n s̄da fide passiois ch̄i remittit omnis culpa et sine ea null⁹ iustificatur **H**ec **B**onaue. **P**ro fun. **S**i volum⁹ facile est deū placari nobis. **Q**uidi⁹ de arte. **F**lectit iratus voce rogante de⁹. et **S**ene. ad **L**ucil. **N**on sunt dei facti odiosi nō iuis/ di admittunt assistentib⁹ manū porrigūt **C**ū q̄ querit **A**n sit possibile zc. **D**ic̄ rñ. vt s̄. **E**x q̄ p̄clude q̄ securi p̄rit eē q̄ in christi fide p̄niam agunt. **N**ā et ip̄e ch̄s in p̄nci pio suaz p̄dicationū d̄z **H**art. iij. **P**niaz agite app̄oꝝ em̄ reg. ce. **P**ctōres cur ad tantam p̄missionē non festinatis cur maculas pctōrum per penitentiā abluere dist̄ fertis. **P**enitentia enim ē lauatorium quo peccatoꝝ diluunt macule **P**salm. **L**abor q̄ ui in gemitu meo lauabo per singulas noctes lectum meū. id est per singulas peccatorum maculas laui conscientiam. **T**unc etiam cum conscientia ablueritis per penitentiam: fructuose ieiunabitis et victoriz contra sathane tentationes obtinere poteritis **F**igura **I**sta quattuor fuerūt ordi/ nata. **B**aptismus desertum ieiunium et tentatio. **I**n quo significatur q̄ prius debet esse ablutio a peccatis. **S**ecundo subtra/ ctio a mūdi illecebis. **T**ertio exercitatio in ieiunij. **Q**uarto oppugnatio ab hostium insidijs. **U**nde et filij israel p̄ri/